

Uudet päättöarvioinnin arvosanakriteerit historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

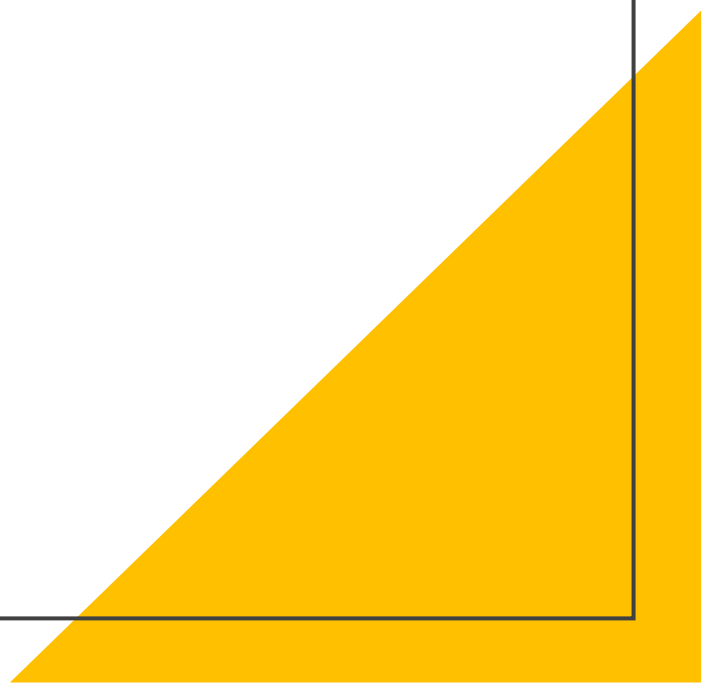
Oulu 27.4.2021

Historian ja yhteiskuntaopin arviointityöryhmän
tuotoksia

Historian päättöarvioinnin kriteerit

Esimerkkejä ja ideoita kriteerien soveltamisesta

Opetuksen ja
oppimisen
tavoitteet
arvioinnin
kohteiden mukaan
jaoteltuna

Merkitys, arvot ja asenteet

Ei vaikuta arvosanaan.

Opetuksen tavoite

- T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Oppimisen tavoite

- Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen

Opetuksen tavoite

- T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta
- T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Oppimisen tavoite

- Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Kronologian ymmärtäminen, historiallinen empatia, syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen

Opetuksen tavoite

- T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä
- T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa
- T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille
- T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Oppimisen tavoite

- Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.
- Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.
- Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Ihmisen toiminnan selittäminen, historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen, historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen, historiatietoisuuden hyödyntäminen

Opetuksen tavoite

- T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen
- T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä
- T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta
- T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta.
- T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.

Oppimisen tavoite

- Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen. (Ei vaikuta arvosanaan.)
- Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.
- Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.
- Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.
- Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.

Osaamisen kuvaukset arvosanoittain

Opettajan versio

T1 Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

T8 Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.

T12 Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.

T11 Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.

T11 Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta.

T10 Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.

T9 Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.

T2 Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä.

T3 Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.

T4 Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.

T5 Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.

T6 Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.

T7 Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.

5

T1 Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

T8 Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.

T12 Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.

T11 Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.

T10 Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.

T9 Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.

T2 Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä.

T3 Oppilas tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.

T4 Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.

T5 Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.

T6 Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin

T7 Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänaalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.

T7 Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.

7

T1 Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

T8 Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.

T11 Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

T11 Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota.

T10 Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.

T9 Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.

T12 Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.

T2 Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä.

T2 Oppilas erittelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.

T7 Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.

T4 Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.

T7 Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä.

T5 Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksiperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

T6 Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksiperien analysointiin.

8

T1 Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

T8 Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.

T11 Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.

T11 Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä.

T10 Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

T12 Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

T2 Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä.

T9 Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.

T3 Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

T7 Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

T4 Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä.

T6 Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeitä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).

T4 Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

T5 Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

9

Osaamisen kuvaukset arvosanoittain

Miten havainnollistaa
tavoitteita oppilaalle?

Kiinnostun historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Rohkaistun tekemään tulkintoja

Osoitan ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.

Muodostan opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.

Vastaan ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin annetun tietolähteen pohjalta.

Annan ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.

Osoitan ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.

Löydän ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa lähteestä.

Tunnistan opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä on erilaisia tulkintoja.

Tunnistan historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyn opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.

Tunnistan, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.

Tunnistan menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.

Nimeän muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.

5

Kiinnostun historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Rohkaistun tulkintojen tekemiseen.

Kuvailen, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.

Esitän jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössäni olevia lähteitä.

Kuvailen, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja annan esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.

Kuvailen, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.

Hankin historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä.

Tunnistan lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.

Muistan menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja annan joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.

Tunnistan sen, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.

Tunnistan, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin

Selitän yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämäntilanteilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.

Tunnistan syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.

7

Kiinnostun historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Rohkaistun tulkintojen tekemiseen.

Esitän historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintojani.

Vastaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaani informaatiota.

Kuvailen, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.

Kuvailen, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelen tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.

Esitän päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.

Hankin historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä.

Erottelen vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.

Erittelen, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.

Käytän menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaan tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.

Ymmärrän, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja annan niistä esimerkkejä.

Tulkitsen ihmisten toiminnan tarkoitusperiä ja erittelen, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

Ymmärrän, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin.

8

Kiinnostun historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Rohkaistun tulkintojen tekemiseen.

Esitän historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintojani osoittaen tunnistavani tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.

Tulkitsen erilaisia historiallisen tiedon lähteitä.

Selitän, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

Selitän ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.

Esitän arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

Käytän erilaisia lähteitä ja erotan tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä.

Selitän, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioin tulkintojen mahdollisia puutteita.

Jäsennän historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä.

Käytän aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelen historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

Asettaudun menneen ajan ihmisen asemaan, arvioin hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelen sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen kontekstinsa vaikuttavat hänen toimintaansa.

Arvioin, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

Erottelen historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeitä ja analysoin historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).

9

Esimerkki osaamisen kuvauksesta

Esimerkkinä S4 (toinen
maailmansota) ja
arvosana 5

Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.

Oppilas rohkaistuu tekemään tulkintoja

Oppilas löytää ohjatusti oppikirjasta toisen maailmansodan keskeiset asiat, esim. sodan osapuolet.

Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että esimerkiksi talvisodan syttymisestä oli erilaisia tulkintoja.

Oppilas tunnistaa toisen maailmansodan keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä (esim. liittoutuneet, akselivallat, hyökkäämättömyyssopimus, talvisota) ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.

Oppilas osoittaa tunnistavansa Stalinin motiivin hyökkäämättömyyssopimukseen poimimalla motiivin erilaisten esimerkkien joukosta.

Oppilas osoittaa ohjatusti, miten toista maailmansotaa käytetään perusteena Euroopan unionin syntyyn.

5

S4 (toinen maailmansota)

Oppilas tunnistaa karttoja vertailemalla toisen maailmansodan aiheuttamia muutoksia Euroopassa.

Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana tulkinnan sodan vaikutuksista siviilien elämään esimerkiksi sellaisen kuvan perusteella, jossa ihmiset kiiruhtavat pommisuojaan.

Oppilas vastaa ohjatusti toista maailmansotaa koskevaan kysymykseen oppikirjan pohjalta.

Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten natsit käyttivät Versaillesin häpeärauhaa pyrkimystensä perusteluna.

Oppilas osoittaa ohjatusti, mikä oli Yhdysvaltojen motiivi atomipommin pudottamiseen.

Oppilas nimeää kartassa huomaamalleen muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.

Osaamisen
kuvaukset eri
arvosanoille
esimerkkitehtävissä

Oppilaan versio
Esimerkkejä
kahdeksannen luokan
tehtävistä

T6 Syy- seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa

5	7	8	9
Osaan nimetä historian tapahtumalle tai ilmiölle jonkin syyn.	Tunnistan syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	Ymmärrän , että historian tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja annan niistä esimerkkejä.	Osaan erotella historian tapahtumia ja ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä. Osaan analysoida historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syitä ja seurauksia, kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä.

Miten harjoitella ja arvioida osaamista?

Tavoitteena: Opin arvioimaan Neuvostoliiton romahtamiseen johtaneita syitä.

Tehtävä oppilaalle:

- Lue oppikirjan kappale ja poimi vihkoosi Neuvostoliiton romahtamiseen johtaneita syitä.

Tehtävä tiimille:

- Poimikaa ne kortit, joissa on Neuvostoliiton romahtamiseen johtanut syy.
- Keskustelkaa Neuvostoliiton romahtamiseen johtaneista syistä. Jaotelkaa syyt pitkän ja lyhyen aikavälin syihin. Perustelkaa!
- Jaotelkaa syyt tärkeisiin ja vähemmän tärkeisiin selityksiin Neuvostoliiton romahtamiselle.

T6 Syy- seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa

Neuvostoliiton romahtamisen syyt

Formatiivinen arviointi

5	7	8	9
<p>Osaan nimetä historian tapahtumalle tai ilmiölle jonkin syyn.</p> <p>Osaan nimetä Neuvostoliiton romahtamiselle jonkin syyn.</p>	<p>Tunnistan syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</p> <p>Kun luen kirjan kappaletta, tunnistan ja poimin tekstistä syitä Neuvostoliiton romahtamiselle.</p>	<p>Ymmärrän, että historian tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja annan niistä esimerkkejä.</p> <p>Ymmärrän, että Neuvostoliiton romahtamiselle oli useita syitä ja osaan antaa erilaisia esimerkkejä Neuvostoliiton romahtamisen syistä.</p>	<p>Osaan erotella historian tapahtumia ja ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä.</p> <p>Osoitan, että jotkut Neuvostoliiton romahtamiseen liittyvät syyt ovat keskeisimpiä kuin toiset ja perustelen käsitykseni tärkeistä tai vähemmän tärkeistä syistä.</p> <p>Osaan analysoida historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syitä ja seurauksia, kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä.</p> <p>Analysoin Neuvostoliiton romahtamiseen liittyviä syitä siten, että erotan välittömiä ja pitkäkestoisia syitä romahdukselle.</p>

T4 Kronologian ymmärtäminen

5	7	8	9
<p>Tunnistan historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyn opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.</p>	<p>Muistan menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja annan joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.</p>	<p>Käytän menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaan tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.</p>	<p>Jäsennän historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä.</p> <p>Osaan käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelen historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.</p>

Miten harjoitella ja arvioida osaamista?

5

Summatiivinen arviointi

2. Järjestä tapahtumat aikajärjestykseen numeroimalla ne yhdestä kolmeen.

a)

Hitler nousee valtaan Saksassa.

Kommunistit ottavat vallan Venäjällä.

Mussolini nousee valtaan Italiassa.

b)

Maailmanlaajuinen suuri talouslama alkaa.

Inflaatio romahduttaa Saksan markan arvon.

Yhdysvalloissa New Deal -ohjelma elvyttää maan taloutta.

Edita koepankista

7

Kumpi tapahtumista oli ensin?

(1 piste)

- Suomen talvisota
- Saksan ja Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimus ✓

T5 Historiallinen empatia

5	7	8	9
Tunnistan, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Tunnistan, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Tulkitsen ihmisten toiminnan tarkoitusperiä ja erittelen, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Asettaudun menneen ajan ihmisen asemaan, arvioin hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelen sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

Miten harjoitella ja arvioida?

- Stalingradin taistelu
 - Oppilaat lukevat lähteen, jossa on Hitlerin ja Pauluksen välistä kirjeenvaihtoa liittyen siihen, pitäisikö saksalaisten joukkojen antautua Stalingradissa.
 - Oppilaat arvioivat, miten ja miksi Hitlerin ja Pauluksen käsitykset eroavat.
 - Oppilaat kirjoittavat Stalingradissa taistelleen sotilaan kirjeen Hitlerille.

T5 Historiallinen empatia

Stalingradin taistelu

5	7	8	9
<p>Tunnistan, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.</p> <p>Olen tunnistanut, että Hitlerillä ja Pauluksella on eri käsitys Stalingradin taistelusta.</p> <p>Kirjoittamastani kirjeestä ilmenee, että sotilaalla on hyvä syy kirjoittaa kirje Hitlerille.</p>	<p>Tunnistan, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.</p> <p>Tunnistan syitä sille, miksi Hitlerillä ja Pauluksella on erilainen käsitys antautumisesta Stalingradissa.</p>	<p>Tulkitsen ihmisten toiminnan tarkoituksena ja erittelen, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.</p> <p>Osaan tulkita, miksi Hitlerillä ja Pauluksella on eri käsitys antautumisesta Stalingradissa ja mistä eri käsitys voisi johtua.</p> <p>Sotilaan kirje Hitlerille osoittaa, että olen ymmärtänyt, miten tilanne Stalingradissa ja sotilaan asema vaikuttavat siihen, mitä hän kirjoittaa Hitlerille.</p>	<p>Asettaudun menneen ajan ihmisen asemaan, arvioin hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelen sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.</p> <p>Vastauksestani ilmenee, että olen kyennyt asettumaan Hitlerin, Pauluksen ja sotilaan asemaan. Olen osannut arvioida Hitlerin ja Pauluksen toiminnan motiiveja ja tarkastelen sitä, miten heidän asemansa tai tilanne Stalingradissa vaikuttaa heidän toimintaansa.</p>

T10 historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen

5	7	8	9
Annan ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Kuvailen, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja annan esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	Kuvailen, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelen tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	Selitän, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

Itä-Karjalan keskitysleirit

1. Selitä oppikirjan avulla, mitä Itä-Karjalan keskitysleirit olivat. Ketkä niitä perustivat? Keitä leireille joutui ja miksi?
2. Lue lehtijuttu *Keskitysleirin kulissi*. Minkälaiseen tarkoitukseen jatkosodan keskitysleirejä käytetään nyky-Venäjällä? (5)
3. Kuvaile erimielisyyksiä, joita tulkintoihin Itä-Karjalan keskitysleireistä liittyy? (7–8)
4. Selitä, miksi nyky-Venäjällä halutaan antaa puolueellinen kuva Itä-Karjalan keskitysleireistä. (9–10)

T11 Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen

5	7	8	9
<p>Vastaan ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin annetun tietolähteen pohjalta.</p> <p>Muodostan opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.</p>	<p>Esitän jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössäni olevia lähteitä.</p>	<p>Vastaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaani informaatiota.</p> <p>Esitän historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.</p>	<p>Tulkitsen erilaisia historiallisen tiedon lähteitä.</p> <p>Esitän historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintojani osoittaen tunnistavani tulkintoihini liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.</p>